

Jaap Kramer, nestor-illustrator

Hij werd geboren in Bolsward, ruim 63 jaar geleden, begon als klein kind al te tekenen en is er nooit meer mee opgehouden. Voor de lezers van dit blad kan hij geen onbekende zijn, want zijn illustraties verschijnen al sinds jaar en dag in boeken, kranten en tijdschriften van protestants-christelijke signatuur. Hij illustreerde het hele oeuvre van Piet Prins, verzorgt al jaren striptekeningen bij verhalen in het Reformatorisch Dagblad en debuteerde ooit als striptekenaar bij - hoe kan het anders - het Bolswards Nieuwsblad, met een heuse westernstrip. Een introductie van Jaap Kramer, veeltekenaar en alleskunner en zo ongeveer de nestor van de illustratoren in protestantse kringen. Op 20 november is hij present op de *Ouwe-Bramdag* in Veenendaal.

Kramer wist al jong wat hij wilde: tekenaar worden, liefst beroeps. Hij volgde twee jaar MULO-onderwijs, hield het toen voor gezien en ging werken. 's Avonds volgde hij bij de LOI een tekencursus. Op z'n zestiende werd hij aangenomen bij reclamebureau Hallema en Molenaar in Leeuwarden, waar hij de fijne kneepjes van het vak leerde. Toen hij negentien was, kwam er een eind aan zijn loopbaan in de reclame, omdat hij in dienst moest. Kramer benutte zijn dienstdtijd voor het maken van een echte western-strip: *Jim Burk*. De strip werd geplaatst in het *Bolswards Nieuwsblad* en vormde het eerste betaalde tekenprodukt van Kramer. Elke krantenstrip in die tijd werd via een clichébedrijf aangeleverd, zodat Kramer contact met dit bedrijf kreeg. Aangezien hij er twintig gulden meer kon gaan verdienen, vertrok hij na zijn dienstdtijd naar dit bedrijf, De Poel in Groningen. Hij zou er blijven tot 1962. Toen waagde hij de grote sprong en begon voor zichzelf. Inmiddels had Kramer contacten met verschillende uitgevers (met name Dijkstra in Groningen) en illustreerde hij regelmatig kinder- en schoolboeken. De eerste contacten met T.J. Kerpel van het *Nederlands Dagblad* (toen nog *Gereformeerd Gezinsblad*) waren gelegd en zo ontstond een netwerk van protestantse opdrachtgevers, waar Kramer nooit meer uit verdwenen is. Opmerkelijk, als men bedenkt, dat hij zelf niet gereformeerd is.

Verstrippen

Samen met Kerpel maakte hij de strips over *Trippie* en tal van andere kinderseries. Hij illustreerde alle boeken van Piet Prins en bewerkte een aantal van zijn verhalen tot strips (met name de verhalen uit de tijd van de Tachtigjarige oorlog). Opmerkelijk bij dit laatste is, dat een aantal van die 'verstripte' verhalen nooit in boekvorm is verschenen.

Overigens is 'verstrippen' een vak apart. Ga er maar aanstaan: een bestaand kinderboek dusdanig bewerken dat het een boeiend stripverhaal wordt. In het *Reformatorisch Dagblad* zijn al jaren goede voorbeelden van verstripte verhalen te vinden. Momenteel loopt er een strip-versie van het verhaal van Hans Werkman over *Sikandi en de Zoeloeheks*, met tekeningen van Kramer.

Hoewel hij ook daarbuiten wel actief is, wordt het overgrote deel van Jaap Kramers productie gevonden op het protestantse erf. Hij illustreert ook voor het familieblad *Terdege*. Kramers grote hobby is geschiedenis. Een vierdelige *Grote geschiedenis van een klein land* van Jan van Reenen, geïllustreerd door Kramer, noemt hij in een interview in *Stripschrift* "mijn levenswerk". Net als Isings en andere illustere voorgangers is hij een warm voorstander van nauwkeurigheid. Een tekening bij Kramer moet kloppen, als het gaat om details uit een ver of recent verleden.

Enkele uitspraken uit eerdere interviews zijn wellicht een mooi opstapje naar een discussie tijdens de *Ouwe-Bramdag*.

** Kinderen zijn gek op strips, of ze nu naar de kerk gaan of niet!*

** Ik vind het fijn dat ik in meerdere stijlen kan tekenen, anders zou ik me maar gaan vervelen.*

** De veelal christelijke wereld, waar ik voor teken, komt niet zo in de openbaarheid.*

** Als tekenaar moet je je ook aanpassen. Je moet flexibel zijn. Je moet beseffen voor wie je werk bestemd is.*

